

# BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p><b>PRETIULU ABONAMENTULUI:</b>          Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . 5 fl.—cr.          " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr.          Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr.          " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p><b>PRETIULU INSERTIUNILORU:</b>          Pentru publicatiunile de trei ori ce contienn          cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte          4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze la          Redactiunea dela          „Biseric'a si Scól'a.“          Èr banii de prenumeratiune la          „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.“</p>
---	--	---

## In diu'a deschiderii sinódeloru eparchiali.

Astadi se deschide de nou sanctuariulu autonomiei nóstre bisericesci, pentrucá se intre intrensulu alesii clerului si poporului, si se delibereze asupra afacerilor bisericesci, scolarie si fundationali, si prin o buna solutiune a acestor'a se colucre la inaintarea neamului nostru romanescu.

Este o positiune de onóre positiunea deputatului sinodalu. Chiamatu este omulu investitu cu increderea clerului si a poporului se colucre cu cunoscintiele sale la inaintarea bisericeii si a causeru ei. Si in natur'a lucrurilor este, cá omulu, pre carele lutramite increderea publica se eserceze o detorintia, se-o eserceze cu tóta demnitatea.

Cu protocélele sinodali a mana se póte dovedí posteritáti, ca alesii clerului si poporului au priceputu acésta situatiune, si in calitatea loru de mandatori si-au implinitu totdeun'a missiunea cu tóta conscientiositatea. Dedati suntem din betrani a scí se apretiuimu causele publice, si se le dâmu totdeun'a solutiunea dupa cea mai buna convingere. Si daca s'au ivitu din cand in cand in adunările nóstre câte unu momentu regretabilu, acest'a n'a provenitu nici odata din altu incidentu, decât din motivulu, ca am fost la inceputu, si dóra nu ne-am sciutu cu totii se ne aflâm in viéti'a constitutionalá.

Ne intrunimu astadi pentru a sieseprediecea óra in sinódele eparchiale. Si daca este vorb'a, astadi potem dice, ca in acestu timpu am facutu destule esperintie pre terenulu vietii nóstre constitutionali, pentrucá se ne scimu folosi de esperintiele trecutului.

In organismulu bisericeii nóstre eparchiele au datu cele mai multe semne de viétia si de activitate. Si multe lucruri bune, si multe inceputuri frumóse avem a-le multiemí acestei activitáti.

Ei bine, daca ne vom pune intrebarea astadi, ca propriamente care este, si trebuie se fia activitatea sinódeloru eparchiali, vom trebui se respundemu cu legea fundamentala, cu statutulu organicu, carele activitatea sinódeloru o imparte in doue párti si anume:

La competentia sinódeloru eparchiale apartiene in prim'a linia contral'a administratiunei diecesane, ér pre langa acést'a ceeace este si de mai mare importantia: indigitarea celoru de lipsa, pentrucá din anu in anu in acésta administratiune sè se faca imbunatatirile, ce le receru impregiurările.

O buna administratiune in orice corporatiune din lume este opulu celu mai greu. Si nu este corporatiune in lume, carea se nu gasésca in totu timpulu câte ceva de indreptatu si de imbunatatitu in ale administratiunei. Èr daca-i vorb'a, nu este nici cea mai mica mirare in ceeace privesce cestiunea, de carea vorbimu, daca considerâmu multimea si varietatea agendelu, cari apartienu administratiunei; si daca mai departe considerâmu faptul, ca dela orice administratiune nu se recere, si nu se ascépta numai a resolvi agendele, ce i-se substernu spre deliberare, ci se cere si se ascépta, cá administratiunea se creeze si se emita dispusetiuni salutarie, prin cari corporatiunea, in alu carei'a servitiu se afa, — se iea unu aventu totu mai insemnatu in desvoltare.

In biserica din norocire positiunea atât a consistoriului, cât si a sinodului eparchialu, cá organe, ce au a-se ocupá, si respective a dá directiunea in administratiunea bisericésca este mai usióra, de cum este positiunea altoru corporatiuni.

Biseric'a si-are in cele patru evangeliu, in canóne si in traditiunea bisericésca base si principii sigure si nestramutavere, si standu pre aceste base, si respective aplicandu conscientiosu si esactu aceste principie in tóte ale nóstre, nu se póte, cá se smintimu, si nu se póte, cá se nu inaintâmu.

Acésta impregiurare este de mare importantia si valóre in viéti'a si desvoltarea nóstra bisericésca.

Regula generala este: ca in orice corporatiune, unde este viétia constitutionalá, — ómenii diferu in principie, si diferinti'a de principie ii-face se se grupeze in partide. Ómenii sunt apoi, si remanu ómeni, si se póte intemplá, cá in foculu luptei de partida sè-se sacrifice caus'a comuna spiritului de partida.

De acésta impregiurare in biserica suntem scutiți. In principie nu pôte se fia nici cea mai mica diferintia între noi. Precum din sant'a evangelia o iota nu ne este permis a schimbá: toema asia nu ne este permis in nimicu a-ne abate dela principiele, pre cari ni-le indigitéza sant'a evangelia, santele canóne si sant'a traditiune.

Daca in principie nu putem, si nu este permis a diferi unulu de altulu, putem se avemu idei si opiniuni diferite in ceea ce privesece aplicarea acestoru principie in diferitele casuri, ce ne obvinu in viéti'a practica.

A trece inse preste acésta diferintia este dupa noi unu lucru fórte usioru. Insufletiti de caus'a comuna si de promovarea ei cu tóta puterea, de carea dispunemu — suntem de o potriua cu totii, — de asemenea scutiți suntem si trebue se fimu cu totii de orice preocupatiune si spiritu de partida, — si astfel nu incape nici cea mai mica indoiéla, ca sínódele nóstre eparchiali voru dá tuturor agendelor, asupra caror'a voru deliberá cea mai buna solutiune.

Premitiendu acestea ne permitemu a dice alesiloru clerului si poporului, cari se intrunescu astadi in cele trei centre ale provinciei nóstre metropolitane: „Bine ati venitu.“

#### A IX adunare generala ordinaria a fondului preotiescu.

Sunt acum noue ani, de cand preotimea nóstra petrunsa de ingrijiri pentru viitoriulu ei la vocea Archipastoriului seu a pusu pétr'a fundamentala la infientiarea unui fondu preotiescu.

Necajitu, cum i-a fost dat'a preotului romanescu se fia — se pare ca pre atunci preotimea nóstra erá cu unu feliu de nencredere in sene si in puterile sale, si pare ca nu se potea deprinde cu idei'a de a vedé aici in diecesa unu fondu puternicu pentru imbunatatirea sortii sale.

Astadi cuventulu trupu s'a facutu !

Ceeace inainte cu noue ani erá numai o ideia, o sementia aruncata, astadi a devenitu trupu, si din reportulu generalu, prezentatu de consistoriulu diecesanu, adunárii de ieri a preotimei s'a constatat, ca fondulu a trecut preste greutátile inceputului, si astadi dispune de o avere in suma de aprópe un'a suta de mii fioreni.

Totu din acelu reportu s'a constatat, ca fondulu este bine ingrijitu si administratu, si este pusu pre nesce base solide, pre cari se pôte desvoltá totu mai repede, si pôte se reverse totu mai multe róde intru ameliorarea sortii preotimei, a veduveloru si a orfaniloru preotiloru.

Reportulu consistoriului despre administrarea fondului preotimea l'a luat in generalu la cunoscintia, ér in desbaterea speciala adunarea a luat la cunoscintia, ca tacese dela preotime pre partea fondului

au incursu mai regulatu, decât in anii precedenti, ca sessiunile parochiali menite la augmentarea acestui fondu au sporitu in anulu trecut cu 5 si altele. Casariului si peste totu personalului de administratiune i-s'a datu absolutoriu pre anulu 1885, si in fine s'a votatu bugetulu fondului pre anulu curinte.

Judecandu dupa cele ce a constatat ieri adunarea generala despre starea si progresulu celu imbucuratoriulu fondu preotimea si-a cascigatu degia convingerea, ca dilele, in cari ne vom intruni in anii viitori pentru a esaminá, si controlá mersulu administratiunei acestui fondu — voru deveni dile de bucuria si de serbatóre pentru intréga preotimea din eparchi'a Aradului.

#### Epistolele parochului betranu.

##### IV.

*Iubite Nepóte!* — Astadi am luat parte la adunarea de obste a fondului preotiescu, ce s'a tienutu la resiedinti'a episcopésca din Aradu dela 9 óre deminétia pana la 1 óra dupa amédiadi. Am fostu de fatia peste 20 preoti betrani si teneri veniti din deosebitele parti ale diecesei si cu totii ne-am bucuratu vediendu in fruntea nóstra pre Prea Santitulu Parinte Episcopu — deplinu sanetosu dar ca si totdeun'a asia si acuma ingrijitu de sórtea diecesei sale. Te-am vediutu si pre DTa cuprindiendu locu între preotii mai teneri si scriindu ceva, pôte cá chiar despre cele ce se petreceau in adunare, dar n'am aflatu de cuviintia se me apropriu de DTa si se-Ti impartasiescu cele ce sentiám vediendu-me intr'o adunare preotiesca atátu de inalta, pentru aceea me incercu acum prin epistola a-Ti desvelí cugetarile mele cari me petrunsera sub decursulu adunarii.

Inchipuiesce-Ti Iubite Nepóte! unu preotu dela sate, precum sum si eu unulu, déca intra intr'o societate de preoti alesi, fruntea preotiloru din diecesa, cu cáta smerenia si bagare de séma trebue se-si caute unu locu de siedere cam pe de laturi si nu in frunte, ca nu cumva — dupa dis'a scripturei — se vina altulu mai cinstitu, carui'a se cuvine locul intáietatu, — astfelu am facutu si eu cá m'am retrasu intr'unu unghiu alu salei, de unde apoi usioru am auditu si vediutu tóte câte se seversira.

Cuventulu de deschidere a fostu cam lungu, dar se mai fi fostu de trei-ori atátu de lungu, totu n'ar fi fostu in stare se ne obosésca pentru-cá a fostu plinu de invetiatura si de sfaturi parintesci, de cari numai rareori poti audi. — Se radicá apoi unu preotu nu betranu dar nici chiar teneru cu numele Cióra déca e adeveratu, acest'a ceti unu „raportu“ despre starea fondului. Densulu ni aduse scirea imbucuratoriulu fondu in acesti noue ani dela infientiarea lui s'a radicatu la aprópe de 100 de mii florini. Mai cá numi veniá se crediu preotului acestui'a se fia adeca adeveratu ceea-ce densulu ni cetesce din carte; noi —

si o suta de mii florini! — Ca noroculu că afara de Cióra se mai radicara doi preoti si adeverisera că ei trei-insi impreuna au cercatu socotile, obligatiile liberurile dela cas'a de pastrare precum ni spuse preotulu Cióra. Atuncia crediuramu cu totii. — Dar eu am si aflatu si am disu in mine: Mare esti Dómnne! man'a Ta lucrédia nevediotu preste noi; unde e primejdi'a mai mare, acolo esti Tu mai aprópe! Cine ar fi credintu acést'a mai nainte de acést'a cu nóue ani? Déca preotii voru avé credintia in Domnulu, peste 10—20 ani, cine va ajunge, voru vedé minuni si mai mari.

Aceste cuvinte le increstu aci pentru preotii teneri, ca se-si aduca aminte la timpulu seu, că la anul 1876 nu erá numai vorba de fondu, la 1877 s'a intemeiatu éra astadi s'a urcatu aprópe la o suta de mii florini; elu va cresce cu ajutoriulu lui Ddiu si de ródele lui se voru folosi peste câtva timpu toti preotii din diecesa; cu câtu lu-vomu sprijini mai cu caldura, cu atátu mai aprópe va fi acelu timpu.

Sub decursulu adunarii m'am convinsu si despre aceea, că toti preotii si cei betrani si cei teneri se intereséza de starea fondului si-lu privescu de unu midilocu, carele cu timpulu are se fia scutulu si propt'a bisericeii si a poporului din diecesa — prin aceea, că elu va produce preoti luminati, parinti intielepti pentru poporu.

Preotulu Cióra cu „raportulu“ lui a sternitu mai multe dispute, dar tóte au decursu intre marginele buneii caviintie; mi se implea anim'a de bucuria audindú atáte vorbe intielepte si insuflate de cele mai bune ingrijiri.

Incheiandu-se adunarea, s'a vorbitu „ca între frati“ despre ordinatiunea inaltei stepaniri in privinti'a matriculeloru; in curundu preotii voru capetá dela maritulu Consistoriu o instructia privitoria la matricule; éra pana atuncia fratii preoti se pórté dóue matricule, adeca un'a e cea legata, a bisericeii, éra alt'a e intocmai ca si acést'a inse se nu fia legata, ci pe cóle singuratice, si la capetulu anului cólele aceste — impeturate sè se substérna autoritatii politice, nu inse ca „copia“ séu ca „parie“ ca si pana acuma, ci ca si candu ar fi insusi originalulu. — Spune Iubite Nepóte! acést'a si altoru frati preoti, cari nu cetescu epistol'a acést'a, ca se nu patiesca cumva ceva rusíne, căci sci bine, că cu matriculele n'avemu ce glumi.

Seversindu-se si acésta sfatuire, Prea Santi'a Sa ne poffí pre toti la mésa, unde cuprinseramu locu dupa cum fuseramu asiediati; între mancaru vorbirámu despre fondu si despre viitoriulu lui, preotii betrani cu burnutiti'a in mana ni povesteau despre starea bisericeii si a clerului din vremile trecute; mai — cu totii ne aruncarámu privirile asupra portretelor aloru optu episcopi, ce erau asiediate pe paretii salonului de mancare din resiedintia. „Despre cei morti — numai bine se vorbesci“ — am trecut cu iutiél'a peste chipurile loru; am statu inse si vom stá nainte portretului

archiereului nostru de acuma si cu totii am disu, ca Ddiuulu poteriloru se ni-lu tiena multi ani in sanetate ca se ni póta face in diecesa si alte lucruri bune si maretie precum ni-a facutu si pana acuma!

### Notitie despre viéti'a si activitatea Metropolitului Moldovei Varlaamu (1632—1653).

(Continuare din Nr. 8.) 18

Indata la inceputulu Domniei lui Vasilie Lupulu se audiá de neintielegeri între Turci si Poloni. Abaz'a Pasi'a care si-condusese ostile in contra Poloniloru la inceputulu tórnei anului 1633, cand furá constrensi si Domnii Romani Mateiu Basarabu si Moise Movila se mérga impreuna cu densulu, negasindu-si linisce pentru nereusit'a sa, incepú a amestecá lucrurile din nou si a se pregati de resboiu; éra Lupulu si M. Basarabu primira ordine se fie pregatiti. Incurcaturile acestea inse se aplanara lesne, cand vediura Turcii, ca Polonii, cu cari traéu in linisce dupa pacea incheiata la Hotinu cu Sultanulu Osmanu, si-indreptara armatele in contra loru. Atunci tramisera ei in graba unu solu pentru pace, aretandu-li Poloniloru, ca tóte neintielegerile acele s'au facutu de Abaz'a Pasi'a fara scirea imperatiei, lucruri, cari le va platí cu capulu seu. Turcii sugrumara pe Abaz'a, éra Polonii se intórsera la ale sale. Avendu necredintiosii linisce din partile acestea, erau in linisce si tierile Romane, si cu atát'a mai multu erau ele in pace, cu cât Musulmanii incepura in anul 1636 resbelu in contra Persiloru si erau ocupati seriosu in acele parti.

Fiind tierile Romane nesuperate din afara incepura, a se sfadi ele între ele, căci Lupulu voiá cu orice pretiu se detroneze pe Mateiu si se-lu scóta din Domnia. Acést'a ne o probéza cronicariulu Mironu Costinu, mai amintindu, cu Lupulu avea mare pisma pe Mateiu Basarabu inca inainte de a fi Domnu, prin urmatórele: „Asia si Vasilie Voda... au inceputu sfada cu Mateiu Voda, Domnulu Muntenescu, pentru Domni'a acei tieri: ori ca nu-lu incapea Moldov'a...; ori ca sílea se véda pre fiulu seu, Ioan Voda, esitu la Domnie....; ori ca l'au indemnatu pre Vasilie Voda marea netocméla si nepretenie, ce avea mai de multu, inca din boeri'a sa: scosese Domni'a dela imperatie prin mijloculu lui Cazlar Ag'a si a Pasi de Silistr'a, fiului seu, lui Ioanu Voda, in tier'a Muntenésca.“<sup>1)</sup> Chiar indata ce a ajunsu la Domnia, dupa cum ni spune acelasi cronicariu, Lupulu a inceputu a píri pe Mateiu la Turci si prin patronii sei dela Pórta ii-faccea mari neplaceri: „Ce avendu mare neprietenie Mateiu Voda cu Vasilie Voda, de indata ce au statutu Vasilie Voda la Domnie, facuse multe amestecaturi pre acele vremi la Pasi'a de Silistr'a.“<sup>2)</sup> In „Cro-

<sup>1)</sup> „Cron. Rom.“ I, 305 si 269.

<sup>2)</sup> Ibid. I, 304. Fotino I. c. p. 73: „Asia dar Vasilie Voda, dupa ce a sositu in Moldov'a (că Domnu) a lucratu prin Kizlar Agasi si Vizirulu, că sè se rendúesca pe fiulu seu Ioan Voda la Domni'a tierii Romanesci.“

nic'a țierei Romanesci" despre inceputulu neintielegeriloru dintre Vasilie Lupulu și Mateiu Basarabu gasimu : In tóta pacea, ce avea Mateiu Voda, in dilele lui ér nu l'au lastu Ddieu in odichna, ci i-au aredicatu pre unu vrajmasiu mare, Vasilie Voda Lupulu... Acest'a fara nici o pricina se facuse vrajmasiu lui Mateiu Voda, si in totu feliulu se muncea cá se iea Domni'a țierei Romanesci, pricin'a pentru ce Ddieu scie." 3) Schmidt inse despre caus'a neamicitiei celei mari intre M. Basarabu și V. Lupulu ni spune urmatórele : „zwischen dem Lupolo unnd dem Matheo ist ein irreconcilierliche feindschaft ; Ursachen dessen solle sein gewesen, ein fornember Griech namens Curt Celeby. ich habe in gekannt. Weillen dieser an der Porten in grossen Credito wahre, baldt wider ein, baldt wider den anderen fürsten practicirte, haben beide der Mateo unnd der Lupolo sich verglichen, unnd den Griechen Curt Celeby (gegen 40,000 taller, so si dem Brayram Bassa bezalt) zue Constantinopel auffhenckhen lassen. Der Lupolo hatt dass maiste darbey gethan, die ganze Summa hergeben, hoffendt der Matheo, seinen verheysen nach, den halben tail nembllichen 20,000 taller wider restituieren werde. Demnach der Lupolo die Zwanzig tautsendt taller vom Matheo öfter begehrt, aber sie nie bekommen können, hatt es ihn dermassen verdrossen, dass er an der Porten wider den andern angefangen zue practicieren..."

4) Marturi'a lui Schmidt e cumpenitóre cá contimporanu si elu este in cele mai multe din relatarile sale chiar martoru oculariu. Greculu Celebi, omu fara frie'a lui Ddieu, facea mari píri asupra lui Mateiu Basarabu, cand acest'a mersese la Constantinopole pentru primirea Domniei si putienu a lipsitu se aduca perdiare cu calomniele lui cele neomenóse celui mai bunu si vrednicu Domnu Romanu 5).

Nefericitele lupte intre Domnii Romani se incepura in tómn'a anului 1637 6) si se prelungira mai multi ani, aducendu asupra Romaniloru totu feliulu de rele si nenorociri cumplite. Bine se esprima betranulu cronicariu Sincai, cand dice : „Ca pre neamulu Romanescu mai multu l'au stricatu neintielegerea intre densii si pism'a din launtru, carea si pre stramosii nosti Romanii cei vechi singuru i-au mancatu," ér in altu locu, vorbindu elu despre nefericitele lupte

3) „Mag. Ist.“ I, 296. Sineai l. c. p. 30—31.

4) Schmidt l. c. p. 673.

5) „Mag. Ist.“ IV, 318—319. „Ér Curta Celebi greculu totu au umblatu pre ascunsu la Vizirulu, si s'au ispititu in multe chipari, si au adasu la Vizirulu greci, grece, turcóice, de au piritu cum le-au peritu barbatii, fratii si feciorii in resboiulu lui Mateiu Voda.“ Ér la Sineai l. c. p. 27 gasimu : „Aceptandu (M. Basarabu) sfersitulu pírei, carea o avea cu Radu inaintea Divanului, si s'au si facutu in vremea aceea tóte, câte s'au potutu face de greci asupra lui. Pentruca ér atunci in Tiarigradu unu boeru grecescu anume Curi'a Cilibi, care intra la Vizirulu dúpa placerea lui ; acest'a intielegenduse cu Grecii, cu Grecóicele si cu Turcóicele, au in numele loru o scrisóre in launtru la Vizirulu, in carea se jeluiá, ca pentru vini'a lui Mateiu Voda la unii si la unele le-au peritu in resboiu feciorii, la altele barbatii, la toti si la tóte nepotii, ginerii si cumnatii.“

6) Sineai l. c. p. 31 : „In anulu 1637 tómn'a tardiu Lupulu Domnulu Moldovei... s'au redicatu cu óste asupra lui Mateiu Domnulu Munteșescu.“

dintre Moldoveni si Munteni din timpulu acestoruu Domni, ni spune : „Ren destulu, ca Moldovenii și Muntenii, fiindu ei totu de unu sange, asia se mancá pe sine si alergá la neamuri straine se-i impace.“ 7) Intru adeveru neunirile dintre densii au fost de cele mai multe ori isvorulu nesecatu alu nenumerateloruu nenorociri venite asupra pamenturiloru Romane și caus'a, care a facut'o pre natiunea nóstra nu odata se simta cu durere si amaru jugulu greu alu inimiziloru crucii si alu altoru vecini și straini. Ele n'au adusu si n'au lasatu in urm'a loru decát ruine și morminte, asuprire, impilare și degradare, aducerea strainiloru și vrajmasiloru natiunii nóstre asupra fratiloru nostri, se li prade avutulu, se le arda locuintiele și se-i tîrésca in amar'a sclavia. La aceste oribile fapte urmari ale neunirii dintre frati, de siguru ca vrajmasii neamuiui nostru bateau in palme și rideau infundatu.

(Va urmá.)

### In cestiunea creșterii fetitiloru.

Aradu la 14/26. Aprilu 1886.

Onorata Redactiune ! Cunoscandu zelulu neobositu, ce pastrati intru conservarea limbei și promovarea culturii nationale, si din motivulu, ca in diecesele romane gr. or. in curendu se vor intruni sínódele diecesane, mi iéu cu pretuiit'a permisiune libertate a cere publicarea urmatórei :

Intrebári catra toti fratii romani.

Considerandu, ca deja la inceputu seclului presinte s'a ivitu si la noi romanii necesitatea de a propasi conformu spiritului timpului intru nisuinti'a de mantienerea și cultivarea limbei materne ;

Considerandu, ca tóte natiunile in urmarea pasiloru necesarii in directiunea mai sasu indicata au aflatu si tieniu de conservatorii cei mai paternici ai limbei materne Sexulu femeiescu, care prin pusețiunea s'a din familia este celu mai chematu factoru dela insasi natur'a a inradaciná in odraslele familiei cunoscinti'a și iubirea limbei materne ;

Considerandu, ca din acestu punctu de vedere tóte natiunile au pusu și punu deosebitu pondu pe creșterea sexului femeiescu, — si in fine ;

Considerandu, ca prin ingrijirea de institute și infintierea de stipendie menite pana acuma mai numai totu pentru sexulu barbatescu amu documentatu indolentia neiertata facia de creșterea fiiciloru nóstre, și prin urmare facia de conservarea limbei materne ; ba prin creșterea loru de pana acuma in institute streine li s'a datu ocașiune a-se desvoltá in ele óre-care atragere catra confesiunile, ce sustienu acele institute (cu esemple destule potu serví.)

Vinu deci cu totu respectulu a pune modest'a intrebare, ca nu ar fi consultu si tempulu supremu

a) a ne ingrijí deja de tempuriu și pana inca nu e tardiu pentru a creá stipendie spre a ni creșce și invetiatoritii și profesoritie pe atunci, cand in scurtu o se infintiamu preparandii și scóle superióre de fetitii ?

b) cá veneratele consistorie de ambele confesiuni și sínódele diecesane cá autoritatile cele mai competente se ié initiativa in acést'a privintia și se creeze inca pe anulu urmatoriu scolasticu atari stipendie ?

Observu, ca in acést'a cestiune nu voiescu a tienie disputa cu nime, căci am doritu numai a atrage atentiunea

7) Sineai l. c. t. I. 377 și t. III. 33.

celoru chiamati asupra acestei cestiuni neamanavere, ca-rea n'ar trebui se devina cestiune de partida.

Neavendu in fine cunoscinti'a tuturor diareloru din patria, rogu si pre acele stimulate Redactiuni, caroru nu li-am tramisu aceste orduri, a li dá locu in pretiuitele loru diarie, reproducandu-le.

Cu tóta stim'a

Aug. Mutiu.

## D i v e r s e.

\* *Consistoriulu eparchialu aradanu*, s'a intrunitu Vineri'a trecuta in siedintia plenaria, si a pertractatu causele, ce au a-se substerne venerabilulu sinodu eparchialu, precum si alte cause de interesu.

\* *In sinodulu protopresviteralu alu Lipovei*, intrunitu ieri in siedintia extraordinaria pentru alegerea de protopresviteru sub presidiulu reverendissimulu dnu Vasiliu Belesiu, cá comisariu consistorialu au intrunitu cele mai multe voturi urmatorii trei candidati, si anume: parintele Voicu Hamsea, parochu in Fiscutu 42 de voturi, parintele ieromonachu Vasiliu Mangra, profesor de teologia in Aradu 20 voturi, si parintele Petru Biberea, parochu in Giula 4 voturi. Au mai intrunitu parintele Ioan Istin din Jadani 3 voturi.

\* *Reuniunea invetiatoriloru din dieces'a Aradului*, s'a intrunitu Joi'a trecuta in siedintia ordinaria sub presidiulu dlui Dr. Georgiu Pop'a, si a desbatutu mai multe obiecte de interesu. Si pana cand vom poté reportá detaiatu despre decursulu acestei siedintie, notámu, ca de astadata au participatu 98 dni invetiatori.

\* *Programulu seratei arangiate de institutul pedagogico-teologicu din Aradu la Duminec'a Tomii 1886*, in onórea deputatiloru sinodali, cu ocasiunea predarii oficióse a nou infintiatulu seminariu. — La intrarea parintelui Episcopu in sala: „Bine esci cuventatu“ coru bisericescu unisonu— 1. Vedit' am lumin'a, coru vocalu. 2. Cuventu de deschidere, din partea directorelui Iosif Goldisiu. 3. Gondolet'a de Flechtenmacher, solo esecutatu de G. Micelu clericu curs. I. acompianiatu cu pian de N. Diamandi clericu curs. I. 4. Sciintiele teologice, disertatiune de Ioan Trailescu prof. teol. 5. Viscolulu de Dürner, coru vocalu. 6. Toporulu si padurea de Grigoriu Alesandrescu, declamata de I. Clómbesiu, preparandu curs. II. 7. Sinaia de Grigoriu Ventura, coru instrumentalu. 8. Cngetari despre educatiune, disertatiune de Dr. Petru Piposiu, prof. prep. 9. Inim'a mea pentru a ta de Ivanovicu, esecutata pe violina de D. Muscanu clericu c. II. acompianiatu cu pianu de N. Diamandi. 10. Crestinismulu si civilizatiunea, disertatiune de V. Bodoru clericu c. I. 11. Sórtea fidelei de Ioan Vidu prof. de cantu, coru instrumentalu. 12. Limb'a si literatur'a romana, disertatiune de I. Cacinca clericu c. II. 13. Hor'a armatei romane dela Plevn'a de Tanasescu, coru vocalu. 14. Sil'a de C. Boliacu, declamata de Traian Vatianu clericu c. II. 15. Suspendulu de Ivanovicu, coru instrumentalu. 16. Importanti'a oratoriei, disertatiune de C. Lazaru clericu c. III. 17. Canteau arapescu, music'a de Mandiceschi, coru vocalu. 18. Influinti'a sciintieloru esacte asupra vietii, disertatiune de N. Carabasiu prep. c. III. 19. de Flechtenmacher, cantata solo de St. Alesandru prep. c. I. acompianiatu cu pianu de N. Diamandi. 20. Cucuruzu de Humpel, coru vocalu. 21. Sciintiele naturali in reportu cu agricultur'a, disertatiune de G. Jianu prep. c. III. 22. In gradina de Musicescu, violina, cantu si pianu de D. Muscanu, A. Marchisiu clericu c. I. si N. Diamandi. 23. Fetele frumóse de Neumann, coru instrumentalu. 24. Music'a, disertatiune de V. Magdu clericu c. I. 25. Dorulu instreinatulu de Flechtenma-

cher, coru vocalu. 26. Ardelean'a de Perian, coru instrumentalu. (de incheiare) 27. Resunetu din partea unui deputatu sinodalu. 28. Marsiulu.

\* *Coru nou de plugari* s'a infintiatu aici in Aradu snb conducerea dlui *Petru Popovicu*. Acestu coru a cantatu cu succesu sant'a liturgia in serbatorile Inviarii Domnului. Felicitámu atát pre dlu conducetoriu cât si pre coristi, si le dorimu cât mai bunu succesu.

† *Necrologu*. Septamn'a trecuta primirámu trist'a scire, ca confratele nostru *Georgiu Chiritia*, parochu in Remetea si asesoru la scaunulu protopresviteralu alu Timisiorii in urm'a unei apoplepsii de inima a incepatu din vietia Luni'a trecuta, sér'a pre la 6 óre in etate de 63 de ani. Pre reposatulu lu-deplange neconsolabila-i socia Ecaterin'a si multu obidatii sei fii *Dimitrie*, parochu in Bucovetiu, *Isidoru*, notariu comunalu in Chiseteu si fii'a s'a *Evelin'a*, maritata *Iuliu Micu*, functionariu la tribunaltulu regescu in Temisióra, precum si numerosii sei consangeni si amici. Lu-deplange mai departe intregu poporulu din Remetea, carui'a i-a servitu cu dempnitate si cu credintia timpu de 40 de ani. Inmormentarea reposatulu s'a intemplatu Mercuri la 3 óre dupa amédi. Servitiulu funebru a fost oficiatu de reverendissimulu dnu, protopresviteru *Meletiu Dreghiciu*, asistatu de 10 preoti, si in fiienti'a de facia a intregu poporulu din Remetea, precum si a unui insemnatu publicu din comunele invecinate, a inteligentiei din localitate si giuru fara deosebire de confesiune si nationalitate, intre care am vediatu si pre *II. S. baronulu Ambrozy*, famili'a *Balázs* din Bucovetiu, officiantii dela calea ferata si altii. La finea servitiulu divin parintele *Ioan Damsi'a*, parochu si asesoru consistorialu, tienú unu discursu funebru, in carele dete expresiune durerii, indurate de familia, de comun'a bisericesca, de clerulu si poporulu diecesanu prin perderea reposatulu.

Reposatulu erá unulu dintre acei veterani preoti, carele se distingea prin blandetia, prin pietate si punctualitate in oficiu, unu barbatu carele si-iubea poporulu, si erá iubitu de poporu, si carele s'a distinsu si prin bun'a crescere a filorlu sei. In vietia a avutu a indurá, precum ni-se spune, multe neplaceri in oficiu, ba precum ni-se relateza, chiar morbulu mortale ar fi provenitu in urm'a unei dureri cauzate de unele atacuri personale, pre cari si-le-ar fi permis a-le iadrepá contra densulu colegulu seu din Remetea in o cuventare, ce acest'a a tienutu poporulu in diu'a de sant'a Inviare in bisericu.

Asociandu-ne si noi doliulu familiei si alu poporulu din Remetea i-dicemu: se-i fia tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

† *Necrologu*. Subscrisii cu inima fránta de durere anuntiam mórtea préubitulu si regretatulu nostru sotiu, parinte, fiu, ginere, frate, nepotu si cumnatu. *Georgiu Sierbanu*, avocatulu, care dupa grele suferintie, a repausatu astadi la 8 óre diminéti'a in alu 33. anu alu etátii si alu treilea alu fericitei sale casatorii, lasându-ne pre noi si pre numerósele némuri si amici in veci neman-gaiati. Remasitiile pamentesci ale regretatulu repausatu se vor asiedia spre vecinica odichna mane in 14/26. Aprile, la 4. óre d. a., in cimiteriulu gr. or. rom. din locu. Fie-i tierin'a usióra si amintirea neuitata! Caransebesiu, in duminec'a pasciloru la 13/25. Aprile 1886, sotia: *Aureli'a Sierbanu n. Ianculescu* cu fiulu nou nascutu. Parintii: *Vichentie Sierbanu*, protopresviteru, *Eufemi'a Sierbanu n. Bogdanu*. Socrii: *Iulian Ianculescu*, directoru la cass'a de pastrare si *Ecaterin'a Ianculescu n. Marcovicu*. Fratii: *Liviu*, *Ioan*, *Victoru*. Surorile: *Emili'a m. Halicu*, *Vióra m. Chetianu*, *Helen'a m. Suciú* si *Maria*. Bun'a: *Persid'a Sierbanu*. Cumnatii: *Teodoru Halicu*, *Isidoru Chetianu*, *Silviu Suciú*. — Esprimandu-ne condolenti'a facia de multu sti-



matii membri ai familiei remase in doliu prin neuitat'a perdere, ce au induratu, — depunemu o lacrama de durere pre momentulu repositului, si-i dicemu: Se-i fie tie-rin'a usióra si memori'a binecuvantata!

\* **Multiamita publica.** In colect'a deschisa prin subscrisulu pe partea bisericeii gr. or. din locu, au contribuitu cu ajutoriu urmatorei dreptu credinciosi: Vasiliu Babau 260 fl. v. a. Ioan Fazecasiu unu polileu in pretiu de 45 fl. Irina Demetriu Siuteu 1 fl. Ioan Siuteu 2 fl. Alexiu Brdeleanu (Beiusiu) 1 fl. Sofi'a Stefanu Siladi (Beiusiu) 1 fl. Giorgiu P. Barna 1 fl. Teodoru Borconi 2 fl. Petru Borconi 60 cr. Ioanu Bonatiu 50 cr. Ann'a Cardosiu 50 cr. Demetriu Cardosiu 50 cr. Giorgiu Mihence 1 fl. Nicolau Criste 5 fl. Demetriu Siuteu 3 fl. Ioan Papp 50 cr. Pavelu Moga (Tornea) 1 fl. Ioan Herdeanu 1 fl. Pante Miculitia 50 cr. Flóre Gavriilu Barna 50 cr. Teodoru Hanisiu 1 fl. Elia Barna 1 fl. Michaiu Covaeiu 2 fl. Gavriilu Cionc'a 50 cr. Jacob Torgia 50 cr. Ioann'a Cheregi 20 fl. Ioan Bodnar 1 fl. de totu 353 fl. 60 cr. v. a. Din sum'a colectata dela bisericianulu Vasiliu Babau la dorinti'a expressa a Dsale s'au procuratu o campana de 126 Ko. ér din restulu colectei in urm'a decisiunei comitetului parochialu, — s'au procuratu 2 renduri de ornate bisericesci. Suscrisii contributory primésca multiamit'a mea adenca atát pentru ajutoriulu datu cât si pentru viu'a interesare manifestata facia de biserica'nóstra. Giresiu 10/22. Aprile 1886. R o m u l u M a n g r a, m. p. parochu gr. or.

\* **Multiamita publica.** La biserica'nóstra gr. or. din Beiusiu, epitafulu care se folosese in Vinerea cea mare la facerea „mormentului Domnului“ fiindu vechiu si cu inscriptiune slaveana, — evlaviosulu credinciosu de aici, dlu Gavriilu Cosm'a a procuratu pe spesele proprii altu epitafu nou cu icona frumoasa in oleu (ingroparea) cuprinsa in metasa si cu gâitani auriti. Asisderea o femeie veduva Sofi'a Siladi a cumperatu unu rându de ornate preotiesci de catifea négra pe sém'a Stei bisericeii. Desi numitii donatory au facutu jertfele lor din adevratu zelu crestinescu si dupa dis'a Stei evanghelii „Se nu scie stang'a ce face dreapt'a“ — totusi ea acestu esemplu demnu de imitatu se servésca de indemnu si altor'a, me sentu indemnatu in numele comunei bisericesci a le esprimá pe acést'a cale multiamita publica. Beiusiu 9/21. Aprile 1886 Pentru comitetulu parochialu *Vasiliu Pap*, protopop-parochu.

\* **Bismarck si Pap'a.** La 12 Aprile, cu ocaziunea discussiunei asupra proiectului bisericescu in diet'a Prusiei, a vorbitu si principele Bismarck. Densulu, respunzindu celoru cari sustienu legile din Maiu, ca unu paladiu alu onórei de statu, dise ca onórea statului cere pace in lantru, ér nu resbelu. Cand ar trece armat'a francesa peste granitie, atunci s'ar putea vorbi despre onóre, care ar trebuí aperiata pana la ultim'a picatura de sange, dar aici nu. D. Bismarck cetese apoi unele pasage din discursurile sale de mai nainte si cauta se dovedésca ca densulu a intratu in lupta pentru cultura numai din motive politice dar nu confesinnale, si ca densulu a crediutu ca tocmai prin legile din Maiu va putea face pace.

Cum póte cineva se aiureze, continua oratorulu, despre o ducere la Canossa? Dupa ce negociarile cu Masella si Iacobini n'au avutu nici unu resultatu, urmá de sine cá statulu in modu unilateralu se faca gratisu si fara respalata acele concessiuni, pe cari le póte dá regele Prusiei, fara de a renuntiá la autoritatea puterei statului.

Nici odata n'am fost omulu partidului, ci totdeun'a omulu statului si alu regelui. Dupa ce am studiatu legile din Maiu a trebuitu se-mi dicu: dispositiunile numeroase nici odata nu duc la scopu. Cu spriginulu preotiloru catolici contra superioriloru lor, nu se póte dobandí nimicu;

acést'a ar avea acelasi intielesu, cá si cand unu oficieriu prusianu n'ar voi se mérga la unu resbelu, pe care densulu l'ar crede nedreptu.

Si apoi nimenea nu este silitu se se faca preotu; cine si-alege acést'a cariera, scie mai dinainte la ce are se se ascepte, scie ca trebe se se supuna. A rumpe acést'a legatura a fost gresit'a tendintia a legiloru din Maiu si ea le-a datu si caracterulu loru superatoriu. Legile bisericesci au urmatu asia dar scopuri nerealisabile.“

„Noi trebe se avem in vedere slabitiunea sentimentului nationalu germanu, care face pe preotulu germanu mai putienu capabilu de resistintia de cum este celu italianu si francesu. De altmintrelea legea bisericesca ar fi fost cu totul altfelu, daca n'ar fi trebuitu se se tiena contu cu clerulu polonu. Acestui'a a trebuitu se-i refúsamu ceace se putea dá clerului germanu. Sciti in ce lupta am intratu contra polonismului si ca, de óre-ce legile bisericesci n'au fost suficiente, acum voimu se incercámu pe alta cale cá se ajungemu la scopu. Din negociarile ce le-am avutu cu curtea papala m'am convinsu ca *Pap'a se intereséza de propasirea imperiului mai multu decât Reichstagulu.* Pap'a nu este nici polonu, nici Guelf si n'are legaturi cu democrati'a sociala, cá centrulu. Prin Pap'a vom ajunge mai curendu la pace decât prin Reichstag.

In ori ce casu rogu camer'a se se pronuntie lamuritu. Sunt convinsu ca revisuirea indatorirei de notificare, astfelu dupa cum cere not'a lui Iacobini, se póte face ori cand. Mai ardiu voiu spune si cât de departe potem merge in acést'a privintia. Pentru acestu scopu ne trebe se cunóscemu in modu oficialu opiniunea publicului.

† **Necrologu.** Astadi la 9/21 Aprile 1886 conducerám la cemeteriu pre unu fruntasiu romanu din Barateazu, anume pre *Vincentiu Candea* proprietariu de aprópe 2 sesiuni de pamentu si presidentu de comitetu parochialu, cantaretiu bisericescu si membru virilitu in comitetulu comunalu. A muritu, repetimu, in urm'a morbului inflamatiune de plamani.

Inmormentarea s'a condusu de doi preoti asistati de doi invetiatory, doi preparandi, patru cantareti agronomi, si de corulu eleviloru scólei parochiale din locu. — Au participatu la inmormentare, comitetulu parochialu in corpore, totii oficialii parochiei si ai comunei civile, consangeni si amici din locu, din Ving'a, Calacea, Secusigiu si Chetfelu, — apoi desi timpulu erá nefavorabilu — ploiosu — aprópe totalitatea poporeniloru ortdocsii din locu de ambe secse, si numerosi conlocuitoru germani.

I-s'a tientiutu predica funebrala imponenta in carea i-s'a schitiatu biografi'a in urmatórele:

Decesulu se deriva din famili'a Chendi venita la finea primei jumetáti a secului trecutulu din Transilvani'a aici, cáci Transilvani'a e tíera fecunda, carea multa poporatiune a datu Banatului, Tienutului Muresiului si Crisiuriloru; s'a nascutu la 9 Iuniu 1846 din parintii Marcu si Iulian'a. Pre tatalu seu l'a perdutu timpuriu, cá pruncu numai de 3 ani a remasu orfanu de tata. Mam'a sa Iulian'a l'a educatu bine tramitiandu-lu la scóla, — precum cere religionea ortdocsa, care este depositari'a culturei si a civilizatiunei genuine.

Devenindu adultu a invetiatu cele 8 glasuri si s'a facutu cantaretiu bisericescu. S'a casatoritu de doue ori. De antai'a casatoria slabu norocu a avutu, putienu i'a traitu soci'a. In a dou'a casetoria a fost norocitu, a capetatu de socia o económa in sensulu celu mai fidelu alu cuventului, carea nu a fost luxuriósa, nu a batutu dantiurile, ci si-a cautatu de casa, — resultatulu se si vede cáci a sporitu in cele materiale. Dupa tatalu seu i-remasese numai  $\frac{1}{4}$  sesiune de pamentu.

Mam'a s'a luandu-si de alu doilea sociu unu barbatu harnicu a mai agonisitu  $\frac{1}{4}$  de sesiune. Decesulu Vincentiu Candea a functionatu in anii 1874, 1875 si 1876 cá epitropu paroch. primu, — a staruitu in timpulu functionării sale de s'a acoperitu de nou biseric'a, — a delaturatu gardulu obsoletu si l'a inlocuitu cu altulu modernu. A functionatu multi ani, cá cassariu parochialu culturalu; cá cassariu si juratu comunalu, membru in comitetu a fost neinteruptu dela introducerea stat. org. — In timpulu din urma a functionatu cá presidentu de comitetu parochialu, aflandu-lu cá atare crud'a mórte.

In compania cu evlaviosulu epitropu Ioan Arsulescu a facutu o flamura la s. biseric'a pre banii proprii.

In anulu 1881, densulu a revelatu nou venitului preotu in parochia, resursele, din cari s'a edificatu inca o chilia pentru invetiatorulu parochialu, — dupa ce  $\frac{1}{2}$  seclu chinuisera invetiatorii, locuindu in unica chilia.

Avea unu spiritulu intreprindietoriu (tocm'a ce lipsesse multoru romani) curagiosu. Erá docilu si aplicabilu. La indemnu bunu dela preotu, si ajutoriu dela Prea Santi'a Sa. din anulu 1882 pana acum a mai cumperatu preste o sesiune de pamentu parte dela romani, parte dela germani.

Adeseori se plangea catra preotu, ca nu l'a ascultat fruntasii parochiali a cumperá mór'a de pe apa de langa satu, cand in deceniulu trecut se facuse de vendutu — pre partea s. biserici.

A crescutu o fiastra si doi fii proprii; ceea este acum de 15 ani, ér cesti'a unulu de 11, altulu de 9 ani.

I-a tramisu la scóla regulatu. Erá savantu. Unic'a data nu a venit se faca imputare invetiatoriului — precum facu unii parinti usiori de minte — de ce i-s'a pedepsitu fii?

Si bucuria a avutu, fiast'r'a sa astadi este fat'a cea dintai in parochia, cetesce bine, scrie frumosu, calculéza dexteru scie a se rogá lui Ddiu din carte, — ajuta la servitiulu Ddieescu, — se scie comportá in vietia sociala cá o inteligenta.

Erá filantropu, cand se facea vre-o colecta in numele bisericii séu alu natiunei nu hesitá a intinde obolulu caritateri crestinesci.

Cas'a si-o adjustase cu bunu gustu dupa modulu inteligentiloru. Arhieri si Regentu bucuros ar fi stationatu intr'ens'a cand din intemplantare ar fi trecut prin Barateazu.

Erá evlaviosu, densulu si tóta famili'a sa intréga, nu neglijea mai alesu in s. pasesime, marturisirea si cuminecare.

Si acum provediutu cu s. taine a adormitu in Domnulu.

Credea neclatitu in ajutoriulu lui Ddiu. In totu anulu esoperá cá in Vinerea patimeloru se se adune dela tóta famili'a ortodoxa cáte 10 cr. spre a se celebrá s. maslu comunu pentru intrég'a parochia. — Candu observá ca nesce pigmei, usiori, si slabi de credintia, nu voiau se contribue, cá se-i rusineze, densulu suplinea dela sine pentru acesti'a. In anulu trecut elu insusi a solvitu la alu treilea preotu intrég'a tacsu dela sine.

Erá romanu de inima. Cand vre-unu superioru civilu se presentá la veri-ce intruniri de ale comunei civile, — daca acest'a se facea a uitá se enuncia in limb'a nostra nationala conclusulu luat; — pretindea cu voce stentorica a se spune si romanesece ce s'a facutu. Cand a auditu densulu in cutarev'a predica, cum se cade romanului a-si provedea pre preotii si invetiatorii sei, — densulu a fost celu dantaiu carele a adusu in biru preotiescu gráu curatu, de trei ori venturatu si trecut prin machin'a numita trieuru.

Erá contribuentu punctualu. In restantia nu se lasá

cu darile publice de totu genulu, — odata cu capulu. — Deschilinitu parochi'a a perdutu unu poporenu contribuentu culturalu. Densulu solvea in contributiune culturala cáte 14 dileri cu case, séu 28 de dileri fara case.

Langa aceste virtuti si merite, avea mica, dar grava scadere, — erá sclavu patimasu alu petrekeriloru cari dupa verdictulu medicului, ce l'a ingrigitu in scurtulu morbu, — i-a curmatu firulu vietii.

Invederéza de aci necesitate ardinte de a se introduce studiulu higieniei fara intardiare in scólele nostre confessionale de sus pana jos.

In numelele parochiei condolente.

*Unu functionariu parochialu.*

## Concursu.

Conform decisiunei Venerabilului Consistoriu gr. or. oradanu de datulu 17. Fauru. v. 1886. Nr. 195. Pl. pentru deplinirea postulu de protopresviteru gr. or. alu tractului **Oradii-mari**, devenitu vacantu prin abdicerea veteranelui protopresviteru Simeonu Bic'a, — se escrie concursu cu terminu de recurgere p n la 14/26. **Maiu a. c.** pe langa urmatórea dotatiune:

1) Dela parochi'a protopresviterala din Oradea-mare venitu anualu 500 fl.

2) Birulu protopresviteralu, dela parochiele de clas'a prima cáte unu cubulu de bucate, éra dela celea de clas's'a mai inferióra cate jumetate cubulu, séu in relutu pretiulu curinte alu bucateloru, care face 155 fl.

3) Tacsu dela dispensatiunile de cununie à 2 fl. facu 400 fl.—

4) Competintie pentru visitatiunile canonice dela parochiele organizate din tractu, à 5fl. facu 280 fl.

Cari venite computate tóte la olalta, dau o dotatiune anualu de 1335 fl.

Din acést'a dotatiune, — conform decisiunei consistoriale susprovocate, — alegendulu protopresviteru va avea a administrá jumetate, pe partea emeritului protopresviteru Simeonu Bic'a, pana candu acest'a va fi in vietia.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si instrúa recursele loru in sensulu regulamentului pentru procedur'a la alegerea de protopresviteru, votatu de sinodulu parochialu Aradanu in anulu 1873. si conform §-lui 53. din statutulu organicu, — producandu documinte autentice despre acea, cá: pe langa sciintiele teologice posedu si cele juridice séu harem filosofice, si cá suntu binemeritati pe terenulu bisericescu si scolariu, avendu recursele astfelu instruite si adresate catra comitetulu protopresviteratului Oradii-mari, a le tramite inclusive pana la 14/26. **Maiu a. c.** subscrisului comisariu consistorialu in Körös-Jenő u. p. Mező-Telegd, (cott. Bihar.)

Datu din siedinti'a comitetului protopresviteralu gr. or. alu Oradii-mari, tienuta in Oradea-mare la 1/13. A-prile, 1886.

Presiedinte:

Notariu:

*Ioşif Vess'a, m. p.*  
comisariu consist.

*Petru Ionasiu, m. p.*

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea definitiva a statiunei invetiatoresci de clas'a I din comun'a **Somoschesiu**, cottulu Aradului protop. Ienopolei cu terminu de alegere pe 4. **Maiu 1886.**

Emolumintele impreunate cu acést'a statiune sunt:

1. Bani gat'a 105 fl. v. a.

2. Pentru naturale 132 fl.

3. Curatitulu scólei computatu cu 20 fl.

4. Spese la conferintia 5 fl.

5. 12 Stangeni de lemne din care sè-se incaldiesca si scól'a.

6. Unu patrariu  $\frac{1}{4}$  de pamentu aratoriu si fenatiu.

7. Cuartiru si gradina de 800□.

8. Dela inmormentari ca cantoru 40 cr.

Dela recurrenti se poftesce ca se-si provada recursele dupa recerintiele statut. organicu, si se le substérna concernintelui inspect. de scóle Mihaiu Sturz'a in Seprös, pana impreséza alegerei. Éra recurrentii sè se presenteze in vre-o Dumineca séu serbatóre la St'a biserica in Somoschesiu. Somoschesiu, la 15. Aprilie 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : MIHAIU STURZ'A, m. p. inspect. scól.

—□—

Pe basa decisului Consistoriului eparchialu de sub Nr. 430. a. c. cu consensulu parochului localu Moise Grozescu, se escrie concursu pentru postulu de capelanu, langa numitul parochu, cu terminulu de alegere pe 4/16. **Maiu a. c.** cand se va tienea si alegerea.

Emolumintele alegendului capelanu vor fi jumetate din tóte venitele parochiali de esemplu din pamentu, biru si stolele usuate.

Doritorii de ocupá acestu postu de capelanu, au se-si trimita recursele — adresate Comitetului parochialu din **Batani'a**, concernintelui adm. protop. Moise Bocsianu la Curticiu comitat. Aradului; avendu a alaturá langa documintele prescrie de Stat. org. si testimoniulu de cualificatiune din studiile teologice, cu calculi pentru parochie de class'a a dou'a.

Ér pentru a-si aretá desteritatea in cantari si cuventari, sè se presinte in terminulu precisatu in regulamentulu pentru parochii la sant'a biserica.

Datu in Batania la 25 Martie v. 1886.

*Iosif Petrilla, m. p.*  
presied. com. par.

In contielegere cu : MOISE BOCSIANU, m. p. adm. prot.

—□—

Pentru deplinirea postului de parochu class'a III-a. in **Monostoru**. protopopiatulu Belintiului — se deschide concursulu cu terminu de alegere pe diu'a de 11/23. **Maiu a. c.**

Emolumintele sunt : un'a sesiune de pamentu, platiu parochialu, bir delá circa 50 de case câte  $\frac{2}{4}$  éra delá circa 20 de case, numai câte  $\frac{1}{4}$  de meti de cucuruзу in bómbe, si stol'a indatinata.

Recursele cuvintiosu ajustate conform prescrieloru statului organicu, si adresate Comitetului parochialu localu, sè se tramita parintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu, in Belintiu, u. p. Kiszetó, celu multu pana la 9/21. **Maiu a. c.**; avend recurrentii in vr'o Dumineca ori serbatóre a-se presentá in biserica locala, spre a-si aretá desteritatea in cantarile ori cuventarile bisericesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : G. CRECIUNESCU, m. p. prott.

—□—

Pentru deplinirea postului de capelanu permanentu class'a III. in **Rachit'a**, — protopopiatulu Belintiului, — se deschide concursulu, cu terminu de alegere pe diu'a de 18/30. **Maiu a. c.**

Emolumintele sunt : 10 jugere pamentu aratoriu din sesiunea propriaminte parochiala; 200 fl. in chipu de biru, si stol'a indatinata delá poporeni parochiei reduce.

Recursele ajustate conform prescrieloru statutului organicu, si adresate Comitetului parochialu, sunt a-se tramite parintelui protopopu Georgiu Creciunescu, in Belincez, p. u. Kiszetó, celu multu pana la 16/28. **Maiu a. c.**; a-

vend recurrentii in vr'o duminica ori serbatóre, a-se presentá in biserica locala, spre a-si aretá desteritatea in cantari ori cuventarile bisericesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : G. CRECIUNESCU, m. p. prott.

—□—

Pentru deplinirea postului de capelanu interimalu langa veteranulu parochu din **Capeln'a**, Demetriu Popoviciu se escrie concursu; pe langa jumetate din totu beneficiulu parochialu sistemisatu in acést'a parochia care se cuprinde :

1) Pamentu parochialu aratoriu de 10 jugere 769□.

2) Birulu preotiescu delá 164 de case câte 1 mesura de cucuruзу.

3) Venitele stolarie dupa usulu esistinte.

4) Intravilanulu parochialu de 1 jugeru, — care tóte la olalta aducu unu venitu de 441 fl.

Pentru locuinti'a alegendului capelanu se va ingrigi insusi parochulu.

Competintii pentru acestu postu au se-si substérna recursele ajustate cu documintele prescrie adresate comitetului parochialu, la protopresviterulu competente a Beliului Petru Suciú in Ucurisiu (Ökrös) pana 4/16 **Maiu a. c.** in carea di va fi si alegerea.

Capeln'a, 2 Aprile 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : PETRU SUCIU, m. p. prot. Beliului.

—□—

Se publica concursu pentru postulu invetiatorescu devenitu vacantu la scól'a vechia in com. **Kétegyháza**.

Emolumintele sunt : 250 fl. bani gata, 5 jugere de pamentu cl. I;  $\frac{1}{4}$  parte din procentulu fundatiunei de 1785 fl a contelui menita pentru ajutorarea preotiloru si invetiatoriloru din locu; 5 stangeni metrici de lemne, din care se va incaldí si scól'a; delá mortu mare 1 fl. delá micu 50 cr., cortelu si gradina de legumi.

Competitorii la acestu postu, au a-si tramite recursele instruate conform stat. organicu Pré Onoratulu dnu Petru Chirilescu, inspectoru de scóle in Kétegyháza pana la 27. **Aprile v.** cand va fi si alegerea, avendu nainte de alegere a se produce in cantari la s. Biserica de aici.

Kétegyháza, 29. Martiu, 1886.

Pentru comitetulu parochialu :

*Mihaiu Ardeleanu, m. p.*  
preside.

In contielegere cu mine : PETRU CHIRILESCU, m. p. protop. inspect. de scóle.

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Venerab. Senatu Scolaru din 10 Martie a. c. Nr. 815, se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca din **Radmanesci**, cu care sunt impreunate urmatórele dotatiuni : in bani gat'a 133 fl. 36 cr. 20 meti cucuruзу, 12 meti gráu curatu, 4 lantia pamentu bunu, 3 aratoriu, si 1 livada, 8 orgii de lemne din care se vá incaldí si scól'a, scripturistica 5 fl. delá fiecare inmormentare unde va fi pofritu, 40 cr. cortelu liberu in stare buna, grajdu, camara si gradina de 1200□.

Doritorii de a cuprinde acést'a statiune, pe langa reprezentarea in vre-o duminica séu serbatóre in biserica de acolo, — au a-si subterne recursele adresate comitetului parochialu, subscrisului per Balincez, in Leucusiesci. Comit. Carasiu-Severinu, — pana in 27 **Aprille a. c.** in care di va fi si alegerea.

Radmanesci 31 Martiu 1886.

*Adam Ros'a, m. p.*  
inspect. de scóle.

—□—